

Kommunikationsplan för vaccination mot covid-19

Gemensam plan till stöd för regionernas kommunikation

BESLUTAD AV REGIONERNAS KOMMUNIKATIONSREKTÖRER 11 DECEMBER 2020

Innehåll

Bakgrund och nuläge.....	4
Syfte och mål	4
Syfte 4	
Mål för vaccination mot covid-19	4
Skydd mot svår sjukdom	4
Hindra smittspridning	4
Mål för kommunikation	5
Övergripande mål.....	5
Specifika mål.....	5
Ansvar och roller i kommunikationen	6
Kommunikationsutmaningar	7
Målgrupper för kommunikation	8
Målgrupper som vaccineras först.....	8
Målgrupper för vaccination	8
Personer med ökad risk att bli svårt sjuka av covid-19	8
Personal inom hälso- och sjukvård med risk att smitta personer med risk för allvarlig covid-19	8
Hushållskontakter med risk att smitta personer med risk för allvarlig covid-19	9
Unga och medelålders vuxna	9
Målgrupper för information	9
Personal och verksamheter inom vård och omsorg	9
Vaccinatörer	9
Gravida.....	9
Övergripande strategier.....	10
Nationella strategier	10
1. Samordning med fokus på invånarperspektivet.....	10
2. Lokal förankring för att utforska och möta hinder	10
3. Beredskap att besvara alla frågor.....	10
4. Delaktighet och dialog som engagerar	10
5. Aktivt lyssna för att nå insikter	10
Regionala strategier	11

Budskap.....	12
Övergripande budskap.....	12
Om vaccinationen	12
Till medarbetare inom vård och omsorg.....	12
Kanaler, material och mediaval	12

Bakgrund och nuläge

Regeringen gav i slutet av maj 2020 Folkhälsomyndigheten (FHM) i uppdrag att ta fram en nationell operativ plan för framtida vaccination mot covid-19. Planen innehåller flera delar: Prioriteringar och rekommendationer för vaccination; distribution och hantering av vaccinet; registrering av varje dos vaccin till nationella vaccinationsregistret; kommunikation som stödjer regionernas arbete med vaccinationerna.

Regionernas roll och ansvar är distribution av vaccinet inom den egna regionen samt att vaccinera invånarna.

Kommunikationsplanen har tagits fram av en arbetsgrupp bestående av Region Halland, Region Skåne, Region Värmland, Region Västmanland och Västra Götalandsregionen i samverkan med Folkhälsomyndigheten, SKR och Inera. Kommunikationsplanen har antagits av samtliga kommunikationsdirektörer i landets regioner.

Syfte och mål

Målen för vaccination mot covid-19 utformas allt eftersom vi får mer kunskap om sjukdomen och om vaccinerna. Det innebär att mål för kommunikationen kan komma att revideras och läggas till i denna plan. Målen är identiska med målen i Folkhälsomyndighetens kommunikationsplan.

Syfte

Syftet med den regiongemensamma kommunikationsplanen är att

- stödja regionernas kommunikation genom att skapa en gemensam grund för enhetlig kommunikation till alla målgrupper i landet oavsett region
- att på en operativ nivå förtydliga ansvarsfördelningen mellan regionerna, Folkhälsomyndigheten, Inera, Sveriges kommuner och regioner
- skapa förutsättningar för löpande samverkan under hela vaccinationsperioden.

Mål för vaccination mot covid-19

Skydd mot svår sjukdom

Målet är att minska sjuklighet och dödlighet i befolkningen, genom att alla invånare i Sverige får ett skydd av vaccin. Vissa människor får ett så kallat *direkt skydd* genom att de själva vaccinerar sig, medan andra får ett *indirekt skydd* genom andras vaccinering. Hur målet kan uppnås avgörs av tillgången till vacciner och hur effektiva dessa är för olika målgrupper.

Hindra smittspridning

Mål för att hindra smittspridning (utöver att skydda mot svår sjukdom hos individer) är beroende av vaccinernas egenskaper och effektivitet, som ännu inte är helt kända. Sådana mål kommer därför utvecklas successivt och behöver sättas i en global kontext.

Mål för kommunikation

Övergripande mål

Kommunikationen ska bidra till att människor förstår situationen, vet hur de berörs av vaccination och känner sig stärkta att fatta välgrundade beslut om att vaccinera sig. Mätbara mål för kommunikation med olika målgrupper sätts i varje enskild kommunikationsinsats och utifrån rekommendationerna för vaccination.

Specifika mål

Målgrupperna ska:

1. Veta att det nu finns vaccin mot covid-19, att vaccination är det mest effektiva sättet att förebygga svår sjukdom samt att de vacciner som används mot covid-19 har genomgått testning och är godkända enligt rådande regelverk.
2. Veta vad de själva ska göra och hur de ska få svar på sina frågor före, under och efter vaccinering.
3. Känna förtroende för vaccinationsinsatsen och tycka att det är bra att den är igång.
4. Känna att de har tillräckligt med underlag för sitt beslut.
5. Välja att vaccinera sig om de rekommenderas vaccination.

Ansvar och roller i kommunikationen

Folkhälsomyndighetens kommunikationsplan har ett brett anslag och är skriven utifrån en nationell kontext. Den här kommunikationsplanen utgår från och är en konkretisering av Folkhälsomyndighetens plan. Planen ska fungera som ett fristående stöd för regionerna men för en bredare förståelse rekommenderas att också läsa Folkhälsomyndighetens kommunikationsplan för vaccinering.

Varje region är ansvarig för att tillämpa och anpassa den regiongemensamma kommunikationsplanen utifrån lokala förhållanden.

Aktör	Ansvar i kommunikationen
Folkhälsomyndigheten	<ul style="list-style-type: none"> • Samordnar det nationella kommunikationsarbetet. • Är nationell kunskapsbank och faktaägare för kommunikationsfrågor om vaccinet och vaccineringen • Stödjer regionernas kommunikation genom att ta fram relevant kunskapsunderlag
Regionernas kommunikationsdirektörsnätverk	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakter med kommunikationsdirektörer på övriga myndigheter och beslutar i regiongemensamma frågor
Regionerna	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarar för att tillämpa den regiongemensamma kommunikationsplanen efter lokala förutsättningar • Stöttar och samarbetar med kommuner • Stöttar och samarbetar med vaccinatörer
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)	<ul style="list-style-type: none"> • Stödjer kommuner och regioner vid samordningsbehov och upprättar kommunikationskanaler
Inera/1177.se	<ul style="list-style-type: none"> • Är den huvudsakliga kanalen för den nationella invånarkommunikationen i hela sitt uppdrag (1177 Vårdguiden på telefon, e-tjänster, redaktionellt innehåll och Hitta och jämför vård på 1177.se) • Stödjer regionala 1177-redaktörer
Vaccinatör	<ul style="list-style-type: none"> • Följer kommunikationsplanerna i sin kommunikation till invånare

Kommunikationsutmaningar

Gemensamma utmaningar för regionernas kommunikation är:

- Desinformation, rykten och konspirationsteorier som sprids om vacciner kan bidra till att människor tvekar inför att vaccinera sig. Det finns också en risk för bedrägeriförsök kopplat till desinformation. Ett stort fokus på desinformation kan göra att människors verkliga, genuina frågor kommer i skymundan.
- Den höga takten i vaccintvecklingen leder oundvikligen till frågor om vaccinernas säkerhet. Oro kan spädas på ytterligare om andra delar i hanteringen av pandemin ifrågasätts eller om misstag i fråga om exempelvis testning, smittspårning eller personlig skyddsutrustning begås av de aktörer som ansvarar för olika delar av vaccineringen mot covid-19.
- Förväntningar på vaccinerna behöver hanteras. Vaccinerna kommer inte att ge hundraprocentigt skydd och det är inte säkert att immuniteten blir långvarig. För en lång tid framöver kommer det vara nödvändigt att upprätthålla och tillämpa övriga åtgärder för att förebygga sjukdom och smittspridning.
- Flera olika vacciner med olika effektivitet och risk-/nyttaprofiler kommer att vara tillgängliga och vissa behöver ges i flera doser. Flera olika vacciner kan finnas tillgängliga inom samma region. I denna komplexa situation behövs tydlig och kontinuerlig kommunikation för att förebygga och hantera förvirring.
- Läget i pandemin kan ändras snabbt och oförutsägbart. Kommunikationen utgår från Folkhälsomyndighetens beslut, mål, planer och rekommendationer. Dessa förändras kontinuerligt under vaccinationsperioden. Förändrade förutsättningar kräver en rörlig kommunikationsplan, vilket innebär att den behöver kunna uppdateras kontinuerligt för att kunna vara till nytta.
- Det finns många olika intressenter och avsändare i kommunikationen. Samordningen i vem som svarar på vilka frågor mellan olika myndigheter och regionerna är avgörande för att få tydlighet i budskapen.
- Samordningen mellan regionerna är viktig för att kommunikationen ska kunna bli sammanhållen och samstämmig. Regionerna har ingen vana av eller färdig infrastruktur för gemensam kommunikation av det här slaget. Det finns också stora regionala olikheter i arbetssätt.
- Hela vaccinationsinsatsen måste genomföras på kort tid med korta ledtider. Det ställer krav på att kommunikationen är särskilt snabb och flexibel.
- Utmaning att kommunicera om vaccin och vaccinering på flera språk och ansvarsfördelning i översättningsfrågan

Målgrupper för kommunikation

Folkhälsomyndigheten anger i sina rekommendationer för vaccination vilka målgrupper som ska vaccineras och hur prioriteringar ska ske inom målgrupperna. Rekommendationer och prioriteringar kommer att uppdateras kontinuerligt under vaccinationsperioden. Rekommendationerna för vaccination är grunden för kommunikationen och målgrupperna för kommunikation kommer att uppdateras i takt med rekommendationerna.

Målgrupper som vaccineras först

Följande grupper erbjuds vaccination först – och i följande prioriteringsordning om volymerna är begränsade:

- Personer som bor på särskilda boenden för äldre eller som har hemtjänst, i huvudsak personer som är 70 år och äldre.
- Personal inom äldreomsorg, hälso- och sjukvård och övrig omsorgspersonal som arbetar nära personer enligt ovan.
- Vuxna som bor tillsammans med personer som har hemtjänst.

Målgrupper för vaccination

Personer med ökad risk att bli svårt sjuka av covid-19

Personer med hög ålder samt personer med bakomliggande sjukdomstillstånd utgör de grupper i samhället som har en ökad risk bli allvarligt sjuka eller dö eller i covid-19. Därför rekommenderar Folkhälsomyndigheten att dessa grupper vaccineras tidigt.

<ul style="list-style-type: none"> • Personer som är 70 år och äldre
<ul style="list-style-type: none"> • Personer som är 18 år och äldre och har någon eller några av följande sjukdomar eller tillstånd: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kronisk hjärt- och kärlsjukdom, inklusive stroke. ○ Kronisk lungsjukdom såsom KOL och svår och instabil astma. ○ Andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft och sekretstagnation (till exempel extrem fetma, neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder). ○ Kronisk lever- eller njursvikt. ○ Diabetes mellitus med komplikation i minst ett organsystem och/eller instabil diabetes mellitus typ 1. ○ Tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling. ○ Andra tillstånd som innebär svårigheter att följa råd om smittskyddande åtgärder (till exempel personer med demenssjukdom, personer som lever i socialt utsatta situationer, personer med intellektuell/psykologisk funktionsnedsättning).

Personal inom hälso- och sjukvård med risk att smitta personer med risk för allvarlig covid-19

Genom att tidigt vaccinera personal inom äldreomsorg, hälso- och sjukvård och övrig omsorgspersonal som arbetar nära personer med risk för allvarlig covid-19 kan också de som vårdas skyddas mot att smittas av personalen. Övriga fördelar är att personalen får ett tidigt skydd mot

covid-19 med minskad risk för sjukdom och sjukfrånvaro och därmed ges ökade möjligheter för samhället att ha en fungerande sjukvård under pågående pandemi.

Hushållskontakter med risk att smitta personer med risk för allvarlig covid-19

Genom att tidigt vaccinera hushållskontakter som lever nära personer med risk för allvarlig covid-19 kan ett indirekt skydd till riskgrupper enligt ovan skapas. Hushållskontakter är i detta fall personer som lever i och fullt ut delar hushåll med annan person med ökad risk för allvarlig covid-19 sjukdom.

Unga och medelålders vuxna

När det blir dags att rekommendera en bredare allmänhet vaccination mot covid-19 har alla behov av underlag för sitt beslut, utifrån sina förutsättningar.

Målgrupper för information

Personal och verksamheter inom vård och omsorg

Personal inom regional, kommunal och privat vård och omsorg är förutom en målgrupp för vaccination också en målgrupp för information då de spelar en avgörande roll när det gäller att förklara situationen och bemöta oro. De måste ha aktuell och relevant information och bör därför prioriteras i lokalt, regionalt och nationellt kommunikationsarbete.

Vaccinatörer

Vaccinatörer och personal på de enheter som ansvarar för vaccinationer behöver stöd för att planera, genomföra och informera om vaccinationerna. De behöver kunna svara på och möta människors frågor och veta var mer information går att hitta.

Gravida

Vid godkännandet av vaccin mot covid-19 kommer det inte finnas tillräcklig kunskap om vaccinet användning för vaccination av gravida. Därmed kommer gravida inte att ingå i den grupp som rekommenderas vaccination i en första fas. Då gravida däremot har stort informationsbehov utifrån sin situation, behöver information löpande riktas till gravida i den ordinarie kontakten med hälso- och sjukvården, om vad som gäller för dem utifrån aktuella rekommendationer.

Strategier

Nationella strategier

De nationella strategierna är hämtade direkt ur Folkhälsomyndighetens kommunikationsplan.

För att nå kommunikationsmålen kan fem övergripande strategier, utan inbördes ordning, tillämpas som stöd för prioriteringar och kommunikationsaktiviteter.

1. Samordning med fokus på invånarperspektivet

För att varje person som ska vaccinera sig ska få stöd i processen, behöver det nationella kunskapsstödet kopplas ihop med den beslutsresa som varje individ gör både fram till vaccineringen och efter den. Kommunikationen behöver i varje steg vara öppen, samstämmig och tydlig för den som berörs oavsett om nationella eller regionala aktörer är avsändare. Ett helhetsperspektiv med fokus på delaktighet kan bidra till att människor känner sig stärkta och att vaccineringen berör dem.

2. Lokal förankring för att utforska och möta hinder

För att det ska vara enkelt att vaccinera sig krävs en flexibel planering som successivt utvecklas i samverkan mellan nationella och regionala aktörer. Under processen kommer utmaningar uppstå, som behöver utforskas i dialog med dem det berör. Regionernas nära relation till sina invånare och de nationella aktörernas möjlighet att förstärka regionernas kommunikation är avgörande för att göra vaccineringen lätt tillgänglig för alla, öka kunskap och bidra till tillit.

3. Beredskap att besvara alla frågor

Utmaningarna är många under pandemin med covid-19. I fråga om vaccinationer kan rykten och desinformation spåda på människors oro. Det kommer också att uppstå situationer där all kunskap inte finns. Genom ett kontinuerligt fokus på människors genuina frågor kan även oväntade situationer hanteras öppet och snabbt. En förutsättning är att löpande och systematiskt lyssna till och besvara alla frågor, i så många sammanhang som möjligt.

4. Delaktighet och dialog som engagerar

Vaccinering mot covid-19 berör alla i samhället och informationsbehovet är stort. Detta är en möjlighet. Kommunikationen kan här bidra till ett gemensamt lärande, genom att stödja samtal, engagemang och en öppen dialog. Det är centralt för att förebygga polarisering, stigmatisering och för att stärka viktiga värden som mänskliga fri- och rättigheter. Berättelser om hur samhället gemensamt bidrar till lösningen även i vaccinfrågan kan också användas i kommunikationen.

5. Aktivt lyssna för att nå insikter

För att uppnå och upprätthålla förtroende för vaccinationer krävs mer än att enbart erbjuda information. Samhällsaktörerna behöver aktivt lyssna till de frågor som förekommer i olika sammanhang och utforska orsakerna bakom frågorna. Detta görs genom att successivt samla in erfarenheter, data och frågeställningar som människor ger uttryck för. Undersökningar, bevakning av

media och sociala media och direktkontakt med människor genom nätverk är exempel på metoder för att nå insikter som grund för beslut och kommunikation.

Regionala strategier

1. Alla aktörer kommunicerar sammanhållet och på rätt nivå
 - Samordning och tydlig ansvarsvarsfördelning mellan alla inblandade aktörer är viktigare än någonsin.
2. Bygg kunskap hos målgrupperna
 - För att målgrupperna ska kunna fatta rätt beslut behöver de ha rätt kunskap. Var noga med att kommunicera fakta före, under och efter vaccinationen
3. Skapa förtroende genom transparens, öppenhet och snabbhet
 - Förtroende är den stora framgångsfaktorn i vaccinering.
4. Säkerställ att informationen är tillgänglig
 - Alla ska kunna fatta rätt beslut oavsett språkkunskaper, digital mognad eller psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
5. Var uthållig i kommunikationen
 - Vi behöver vara konsekventa i det vi kommunicerar men också lita på att mer kunskap kommer över tid
6. 1177 Vårdguiden är navet i kommunikationen med invånare för alla vaccinatörer

Budskap

Dessa budskap är en grund för kommunikation som ska bidra till att nå kommunikationsmålen. De kommer löpande att uppdateras allteftersom situationen utvecklas.

Övergripande budskap

Din vaccination kan rädda någons liv

Vi kan bromsa pandemin

Vaccinering är vägen framåt

- ...till familjemiddagar/konserter/träffa nära och kära/förutsägbar vardag

Fortsätt följa rekommendationerna även när du vaccinerat dig

- Lokala utbrott visar att pandemin inte är över och vi kommer fortsatt framöver att få kämpa mot smittspridningen.

Om vaccinationen

Har du frågor och funderingar om vaccin? På 1177.se finns faktagranskad och säker information.

Vaccination är ett av de mest effektiva sätten att förebygga sjukdom

Alla kommer att erbjudas vaccin men de mest sårbara går först

Vaccination är alltid frivilligt

Vaccinationen är gratis för alla

Till medarbetare inom vård och omsorg

Vaccination skyddar dina patienter, dig själv och dina kollegor

Patienten lyssnar på dig

I de fall där begreppet *patient* inte används, exempelvis inom kommunal vård och omsorg, går det i budskapen ovan bra att ersätta "patienten" med annat lämpligare begrepp så som *brukaren*, *invånaren* etc.

Kanaler, material och mediaval

Beskrivs närmare i den regiongemensamma aktivitetsplanen respektive mediaplanen.